

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ «PRIUSQUAM - ANTEQUAM»

Οι σύνδεσμοι priusquam & antequam αντιστοιχούν με τον νεοελληνικό «πριν». Πρέπει όμως να προσέξουμε μια λεπτομέρεια: στα νέα ελληνικά έχουμε δύο «πριν»:

α) *εγώ έφυγα πριν βραδιάσει* = *abii antequam nox accessit*

β) *εγώ έφυγα πριν το βράδυ* = *abii ante noctem*.

Ο νεοελληνικός «πριν» δεν είναι ίδιος και στις δύο προτάσεις καθώς στην (α) είναι σύνδεσμος και εισάγει χρονικά δευτερεύουσα πρόταση, στην (β) είναι επίρρημα χρονικό και δεν έχει καμία σχέση με δευτερεύουσα πρόταση. Εμάς βέβαια θα μας απασχολήσει ο «πριν» (*priusquam - antequam*) μόνο ως χρονικός σύνδεσμος που εισάγει δευτερεύουσα πρόταση. Σαν τέτοιος λοιπόν ο *antequam - priusquam* μπορεί είτε να εμφανίζεται ενιαίος, είτε να σπάζει σε δύο μέρη: *ante - quam* και η πρόταση (α) να γίνει: *ante abii quam nox accessit*. Οι σύνδεσμοι αυτοί εμφανίζονται και στις τρεις χρονικές βαθμίδες, (Α)παρόν, (Β) παρελθόν, (Γ) μέλλον, με διαφορετική σε κάθε περίπτωση σύνταξη.

A.1 Priusquam / Antequam στο Παρόν. Έγκλιση ΟΡΙΣΤΙΚΗ

Εδώ θα συναντήσουμε τις χρονικές έννοιες του «πριν» όταν λειτουργούν στο 'Παρόν'. Δείτε το παράδειγμα:

Membris utimur priusquam didicimus cuius ea utilitatis causa habeamus (Cic. Fin. 3,66)

Τα σωματικά μας μέλη τα χρησιμοποιούμε πριν μάθουμε τον λόγο για τον οποίο τα έχουμε.

Βλέπουμε ότι ο Οριστική αποδίδει κανονικά το νόημα στο παρόν.

A.2. Priusquam / Antequam στο Παρόν. Έγκλιση ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ

Η μόνη περίπτωση κατά την οποία στο «παρόν» χρησιμοποιείται η ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ, είναι εκείνη της παρουσίας του λεγομένου «β' ιδεατού προσώπου». Πρόκειται για μια έκφραση που την έχουμε και στα Ν.Ε., με την οποία απευθυνόμαστε σε όλους γενικά τους ανθρώπους μέσω του β' ενικού προσώπου:

priusquam incipias consulto...opus est (Sall. Cat. 1,6). = *πριν ξεκινήσεις κάτι χρειάζεται να σκεφτείς*

B.1. Priusquam / Antequam στο Παρελθόν με ΟΡΙΣΤΙΚΗ.

Αυτό συμβαίνει, όταν η «πριν» πρόταση θέλει να εμφανίσει το περιεχόμενό της ως ένα τυχαίο συμβάν σε σχέση με το περιεχόμενο της Κύριας προτάσεως. Σε πολλές περιπτώσεις, και κυρίως όταν η Κύρια πρόταση είναι αρνητική, ο σύνδεσμος «*priusquam*» ή «*antequam*» σπάζει στα δύο συνθετικά του, δηλ. στο «*prius*», το οποίο τίθεται στην Κύρια πρόταση, και στο «*quam*», το οποίο τίθεται στην χρονική πρόταση, όπως ακριβώς στο επόμενο παράδειγμα, που συμπτωματικά έχει Κύρια πρόταση αρνητική:

Hostes terga verterunt, neque prius fugere destiterunt quam ad flumen Rhenum pervenerunt (Caes.. B.G. 1,53,1).

Οι εχθροί οπισθοχώρησαν και δεν σταμάτησαν να τρέχουν πριν (παρά αφού) έφτασαν στον Ρήνο.

Αυτό που πρέπει να προσέξετε εδώ, και έχει ιδιαίτερη σημασία, για να καταλάβετε την χρήση της Οριστικής, είναι πως η Χ.Π. παρουσιάζει την 'άφιξη στον Ρήνο' σαν ένα γεγονός που συνέβη δίχως να το έχουν σκεφτεί εκ των προτέρων οι «εχθροί». Δηλ. εκείνοι ξεκίνησαν την υποχώρηση και την φυγή τους χωρίς να έχουν κατά νου «να σταματήσουν μόλις φτάσουν στον Ρήνο». Απλώς έτυχε να σταματήσουν την φυγή τους, όταν 'συμπτωματικά' έφτασαν στον Ρήνο.

☛ Για λόγους τακτικής καλό θα είναι εσείς να μη 'σπάζετε' την σύνδεσμο στα δύο συνθετικά του μέρη, αλλά να τον θεωρείτε ενιαίο.

B.2. Priusquam / Antequam στο Παρελθόν με ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ

Χρησιμοποιούσαν την Υποτακτική μόνο στις περιπτώσεις εκείνες, στις οποίες έπρεπε η χρονική πρόταση όχι ότι 'έγινε' απλώς στο παρελθόν, διότι τότε θα έβαζαν Οριστική, αλλά ότι ήταν προσχεδιασμένη στο νου του υποκειμένου της Κύριας πρότασης. Για να καταλάβετε καλύτερα τι είχαν στον νου τους οι Λατίνοι με την Υποτακτική, δείτε το ακόλουθο παράδειγμα:

Hannibal omnia expertus erat, priusquam pugna excederet (Liv. xxix, 35, 4) = Ο Αννίβας όλα τα δοκίμασε, πριν να φύγει από την μάχη

Βάζοντας ο Λίβιος Υποτακτική δεν θέλει απλώς να δείξει 'πότε συνέβη κάτι στο παρελθόν', αλλά συγχρόνως ότι αυτό 'ήταν προσχεδιασμένο' στο νου του Αννίβα.

Γ. Priusquam / Antequam στο Μέλλον.

Οι σύνδεσμοι priusquam - antequam όταν αναφέρονται στο μέλλον, η έγκλιση που δέχονται εξαρτάται 1^{ov}) από το αν η Κ.Π. με την οποία είναι συνδεδεμένη η χρονική, είναι καταφατική ή αποφατική, και 2^{ov}) από το αν η ίδια η «πριν» πρόταση εκφράζει το περιεχόμενό της ως κάτι το «προγραμματισμένο» γεγονός, ή όχι.

Γ.1. Η «Κ.Π.» αποφατική. Η «πριν» πρόταση με ΤΕΤΕΛ. ΜΕΛΛΟΝΤΑ ΟΡΙΣΤΙΚΗΣ.

Αν η «πριν» πρόταση είναι συνδεδεμένη με μία Κ.Π. που είναι αποφατική, τότε η «πριν» πρόταση εκφέρεται με Οριστική Τετελεσμένου Μέλλοντα:

non defatigabor antequam illorum rationes percipero (Cic. Orat. 3, 145) = Δεν θα κουραστώ πριν κατανοήσω πλήρως τα σχέδια εκείνων.

Γ.2. Η «Κ.Π.» καταφατική. Η «πριν» πρόταση με ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ, αν δείχνει «σκοπό»

is videlicet, antequam veniat in Pontum, litteras ad Cn. Pompeium mittet (Cic. leg. agr. 2, 53) = αυτός πράγματι, πριν φτάσει στον Πόντο, θα στείλει ένα γράμμα στον Πομπήιο

Η «πριν» πρόταση εκφέρεται με Υποτακτική διότι παρουσιάζει την πράξη της ως «προγραμματισμένη» από το υποκείμενο. παρουσιάζει και τον σκοπό. Βλέπουμε δηλ. ότι η Χ.Π. δεν μας πληροφορεί μόνο για το πότε θα στείλει ένα γράμμα, αλλά και τον «σκοπό», για τον οποίον θα το στείλει.

Γ.3. Η «Κ.Π.» καταφατική. Η «πριν» πρόταση με ΟΡΙΣΤΙΚΗ σε κάθε άλλη περίπτωση.

nunc antequam ad sententiam redeo, de me pauca dicam (Cic. Cat. 4, 20) = τώρα πριν επιστρέψω στην υπόθεση, θα πω λίγα λόγια για μένα

Εδώ η «πριν» πρόταση έχει Οριστική, διότι παρουσιάζει ένα περιεχόμενο που έχει ενδιαφέρον μόνο από χρονικής άποψης καθώς το ότι «θα πω λίγα λόγια για μένα» δεν επηρεάζεται καθόλου το «πριν φτάσω στην υπόθεση».

☛ Για να καταλάβετε καλά την διαφορά ανάμεσα στην κατηγορία Γ.2 και Γ.3 (που ίσως σας φαίνονται όμοιες, ενώ δεν είναι) προσέξτε τα δυο τελευταία παραδείγματα.

- ✓ Στο παράδειγμα της κατηγορίας Γ.2: «αυτός πράγματι, πριν φτάσει στον Πόντο, θα στείλει ένα γράμμα στον Πομπήιο», το νόημα είναι ότι: «Αυτός πριν φτάσει στον Πόντο, θα στείλει ένα γράμμα στον Πομπήιο, διότι μόνο έτσι θα πάρει την άδεια να πάει εκεί». Δηλ. το 'γράμμα' είναι η 'προϋπόθεση' για να πάει στον Πόντο.
- ✓ Στο παράδειγμα της κατηγορίας Γ.3: «τώρα πριν επιστρέψω στην υπόθεση, θα πω λίγα λόγια για μένα», το νόημα είναι διαφορετικό, διότι εδώ αυτός που μιλάει «θα επιστρέψει στην υπόθεση έτσι κι αλλιώς». Δηλ. το ότι «θα πει λίγα λόγια για τον εαυτό του» δεν είναι προϋπόθεση για να επιστρέψει στην «υπόθεσή» του.